

VARAŽDIN BEZ SMEĆA

Bilten građanske inicijative Varaždinsko smeće

“Tko se bori, taj može i izgubiti; ali tko se ne bori, taj je već izgubio.”

Bertolt Brecht

Dragi sugrađani,

pred vama se nalazi prvi broj biltena građanske inicijative „Varaždinsko smeće“, inicijative koja je proizašla iz Facebook (FB) grupe istog naziva. Ta je grupa osnovana u listopadu 2018. godine od strane ogorčenog Varaždinca Roberta Borovića. Nakon što je primio prvi trostruko viši račun za smeće, iz afekta je opsovao na društvenoj mreži radi čega dobiva opomenu odvjetničkog ureda(!?) koji zastupa javno komunalno poduzeće Čistoća. Odlučuje svoju frustraciju i inat kanalizirati na prihvatljiviji i konstruktivniji način - inicirajući Facebook grupu u koju poziva i druge nezadovoljne građane Varaždina dajući im mogućnost da kroz svoje objave i komentare izbace sve što ih muči vezano uz cijene i odvoz smeća te da svojim konstruktivnim prijedlozima doprinesu da se problem naglog poskupljenja i lošije usluge odvoza

Izvor: Varaždinski.hr

smeća pokuša riješiti. U vrlo kratkom vremenu FB grupa Varaždinsko smeće privukla je preko 3000 nezadovoljnih građana koji uporno postavljaju pitanja, kritiziraju i predlažu. Trenutno grupa broji oko 3700 ljudi različitih iskustava,

životnih filozofija, dobi, zanimanja (od penzionera do studenata, profesora, liječnika, radnika, poduzetnika...) i zanimljivo je da okuplja građan različitih političkih stavova.

Od Facebook grupe do osnivanja udruge...

Izvor: Facebook

S obzirom na veliku zainteresiranost i angažiranost okupljenih građana u grupi, vrlo brzo se otvara i niz drugih tema, često vezanih uz poslovanje gradskih tvrtki i upravljanje gradom u cjelini, primjerice: problem baliranog otpada u Brezju – ekološke bombe na ulazu u grad koja ugrožava zdravlje građana, ukazivanje na sve veći problem ilegalnih deponija u gradu, na nebrigu oko drveća u dravskoj park šumi, problem (ne)čistoće vode, parkiranja u gradu, baznih stanica u blizini škola i vrtića, pitanja i sumnje građana oko netransparentnog poslovanja gradski firmi (Čistoće, Varkoma, Parkova i dr.), loša komunikacija gradske vlasti s građanima zbog čega im se onemogućava aktivno sudjelovanje u promišljanju i donošenju odluka bitnih za kvalitetu života, a na kraju i neprihvatljivi oblik komunikacija gradske vlasti s intencijom da se građane uplaši i ugasi njihov aktivizam te otvoreno i argumentirano kritiziranje. Time je djelovanje FB grupe zapravo poprimilo obilježja građanske inicijative čiji su ciljevi bili: inzistiranje na transparentnom i prihvatljivom formiranju cijena javne usluge odvoza i zbrinjavanja otpada, inzistiranje na transparentnom obavještanju građana o problematici bala u Brezju, upozoravanje na nejasnoće i moguće nezakonitosti u radu gradskih vlasti, pozivanje na javni i transparentni rad gradskih tvrtki i participiranje građana u donošenju odluka od javnog interesa.

Dosadašnji uspjesi...

Ignoriranje, ali prije svega i naglašeno omalovažavanje od strane gradske vlasti, ponukalo je građane da ne ostanu samo na komentiranju po Facebooku, tako da su od osnivanja FB grupe pa do danas:

- organizirali tri prosvjeda (prvi prosvjed 05.01.2019., zatim 02.02.2019. „Buđenje“ i 26.04.2019. prosvjed „Kaj je previše, je previše“)
- prikupili pitanja koja građane muče kao i njihove konstruktivne prijedloge te ih uobličili u dokument koji je predan gradonačelniku i predsjedniku Gradskog vijeća na sastanku održanom dana 18.01.2019. godine. Do današnjeg od strane predstavnika Grada pitanja i prijedlozi građana nisu ozbiljnije razmatrana
- organizirali čišćenje bršljana sa stabala u dravskoj šumi (23.03.2019.)
- Izveli (fašnički) performans ispred gradske vijećnice pod nazivom „Maske su pale“ (05.03.2019.)
- organizirali predavanje profesora dr. sc. Ivana Koprića i predstavljanje njegove knjige „Uspavano srce demokracije“ (20.03.2019.)
- održali prosvjednu akciju ispred

vijećnice prije početka održavanja sjednice Gradskog vijeća kako bi se skinuo s dnevnog reda sjednice prijedlog nagodbe između Grada Varaždina i T&H Invest d.o.o.

- napravili noćnu prosvjednu akciju „Sramota“ s projekcijama fotografija pretrpanih kontejnera i ilegalnih deponija smeća na zidu gradske vijećnice (28.06.2019.)

lako su građani okupljeni u ovoj inicijativi nazivani od strane gradonačelnika i njegovih suradnika bezveznjacima, patuljcima narkomanima, hejterima, crvenima, rušiteljima vlasti, antisemitima i drugim ružnim imenima, naglašavamo da iza nas ne stoji nikakva politička ideologija niti želja za rušenjem bilo koga ni bilo čega. Mi smo ljudi koji vole svoj grad i žele doprinijeti napretku zajednice u kojoj žive. Kao što i profesor s Pravnog fakulteta dr. sc. Ivan Koprić u svojoj knjizi „Uspavano srce demokracije“ spominje i zagovara, da bi lokalna zajednica napredovala potreban je aktivizam i entuzijizam građana, civilno društvo i lokalni mediji koji „kritičkim radom potiču na političke i upravljačke inovacije i poboljšanja te

i sami sudjeluju u kreaciji kvalitetnih lokalnih usluga, kao i političke aktere koji rade za dobrobit svoje zajednice“. Profesor zagovara model participativne (naspram autoritarne) demokracije što predviđa uključene građane koji trebaju imati riječ ne samo na izborima nego i prilikom određivanja važnosti javnih problema i prioriteta njihova rješavanja, kroz građanske inicijative, savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, Facebook grupe, zborove građana, građanske forume, fokus grupe, on-line konzultacije i sl.

Vođeni upravo tom mišlju, kao i zbog želje da se razina našeg djelovanja podigne na viši nivo za koji vjerujemo da će rezultirati većom efikasnosti naših nastojanja, dana 16. rujna 2019. održana je osnivačka skupština udruge „Varaždin bez smeća“. Cilj udruge je poticanje participativne demokracije, odnosno sudjelovanja građana u odlučivanju, promicanje društvene solidarnosti, praćenje javnih politika i javno zagovaranje, javno informiranje (proizvodnje medijskih sadržaja i poticanja kritičke rasprave u medijima), zaštita okoliša (podizanje svijesti i aktivnosti za smanjenje otpada i povećanje recikliranja) i promicanje prava na pristup informacijama.

U kratko vrijeme puno aktivnosti, puno malih uspjeha. Možemo biti ponosni. Grad zasigurno ne bi ponovno razmatrao svoje Odluke o odvozu smeća i mijenjao cijene da se građani nisu javno i u tolikom broju pobunili. S cijem da se ugasi naglo probuđeno nezadovoljstvo građana Grad je nekoliko mjeseci subvencionirao odvoz biootpada pa su nam u tom razdoblju računi bili 30-ak kuna manji. Na sjednicama Gradskog vijeća posljednjih mjeseci uobičajeno se raspravlja o nekim pitanjima koja su pokrenuli građani u ovoj FB grupi. Vjerojatno nismo ni svjesni koje smo možda štetne odluke zaustavili zahvaljujući našim kontinuiranim propitkivanjima i kritikama. Međutim, sve su to samo trenutna gašenja iskri da ne dođe do ozbiljnije pobune građana, a stvarni problemi i izvori nezadovoljstva u svojoj srži na žalost nisu promijenjeni.

Zašto bilten, zašto upravo sada?

Svaki dan svjedočimo kako korupcija i loše upravljanje jačaju u našoj državi, a borbu za opće dobro zamijenili su osobni poslovni i politički interesi pojedinih skupina. Nažalost, situacija nije ništa drugačija ni u našem gradu.

U Varaždinu stav „Ne bi se štel mešati“ zajedno s medijskim monopolom doprinio je tome da je naš grad prestao predstavljati pozitivan primjer uređene sredine, grada kulture i cvijeća, te je postao grad slučaj koji danas hrvatska javnost prepoznaje kroz korupciju u gradskoj vlasti i neriješeni problem „varaždinskih bala“. Varaždinski mediji su tome uvelike pridonijeli. Predugo vremena su bili podložni političkom utjecaju i služili prvenstveno za promociju Ivana Čehoka tijekom njegova prva tri mandata (2001–2011. g.), umjesto da su iznosili i upozoravali javnost na sumnjive poslove u kojima je sudjelovala gradska vlast. Danas je situacija ipak drugačija, i portal „Varaždinski.hr“ te tjednik „Varaždinske vijesti“ pokazuju veći stupanj neovisnosti i kritičan stav prema aktualnoj gradskoj vlasti, usprkos svim njezinim nastojanjima da ih u tome spriječi.

Ipak, smatramo da ovo nije dovoljno, jer njihov doseg je, prije svega zbog broja čitatelja, ograničen. Jedna od ključnih motivacija pri pokretanju biltena bio je stav da manjak sustavnog praćenja pitanja koja su presudna za razvoj grada utječe na okvir javnih rasprava i političke odluke koje se donose. Cilj biltena je pružanje prostora za informiranje o navedenim pitanjima kako bi se široj javnosti pružio uvid u ekonomske i političke odnose koji utječu na donošenje odluka koje će odrediti sudbinu našeg grada. Time smo se dotaknuli razloga zašto smo sada odlučili pokrenuti bilten.

Građani moraju postati svjesni kako

se Grad, kao rijetko kada u povijesti, nalazi u ključnom trenutku i da će odluke koje se sada donose financijski opteretiti gradski proračun kroz dulje razdoblje. Iako Grad neće bankrotirati, iznosi koji se spominju u javnosti, a vezano za sudske sporove koje Grad vodi zbog spornih ugovora, dosežu preko 300 milijuna kuna koji se u slučaju gubitka tih sporova mogu financirati jedino kroz nova zaduženja. Ovakvo financijsko opterećenje će dovesti do stagnacije u razvoju našeg grada i pada razine komunalnih i ostalih usluga, što će pogoditi sve građane.

Položaj gradonačelnika Čehoka predstavlja pri tom težak teret za Grad, jer ima neposredni pravni i ekonomski interes da Grad izgubi navedene sporove.

Kroz bilten i udrugu ne želimo samo prokazati začarani krug varaždinske politike i blato dnevne politike. Želimo pružiti alternativu jalovoj varaždinskoj

politici, ali ne kroz stvaranje još jedne političke opcije, već kroz mobilizaciju građana da ustanu u obranu javnog interesa i time stvore pritisak na gradsku vlast i političke stranke da počnu voditi računa o općim, a ne osobnim interesima. Isticanjem dobrih primjera razvoja lokalnih sredina i rješavanja komunalnih, prometnih i ostalih problema, poput modela zbrinjavanja otpada komunalnog poduzeća PRE-KOM ili primjera transparentnosti gradskih financija u Bjelovaru, želimo potaknuti pozitivne promjene u našem gradu jer smatramo da su te stvari riješive u vrlo kratkome roku, kada bi za njih postojao iskreni interes od strane donositelja odluka. Naša inicijativa želi svojim djelovanjem jačati demokraciju i sudjelovanje građana u javnim politikama te borbu protiv korupcije, a ovaj bilten, koji upravo čitate, predstavlja jedan od kanala komunikacije putem kojeg ćemo približiti svoj rad javnosti.

Jeste li znali...

- da od varaždinskih tiskovnih medija najveću tiražu ima Regionalni tjednik, novine koje se besplatno dijele našim sugrađanima u tisućama primjeraka
- da je Regionalni tjednik u vlasništvu obitelji Patafta, čije tvrtke su sklopile niz vrlo unosnih poslova sa Gradom zahvaljujući gradonačelniku Čehoku, a zbog kojih se vodi niz kaznenih i drugih sudskih postupaka
- da se zbog ovih poslova vode sporovi za koje bi Grad mogao isplatiti ovim tvrtkama **stotine milijuna kuna**
- da Regionalni tjednik tendenciozno, iskrivljeno, a ponekad i neistinito medijski izvještava o navedenim poslovima i ugovorima, s ciljem da ih opravda i da javnost ne sazna što se skriva iza njih
- da Regionalni tjednik služi i za obračunavanje s pojedincima i političkim strankama koji kritički govore o navedenim poslovima

Jeste li znali...

- da je vladina Uredba o gospodarenju komunalnim otpadom koja je unijela mnoge novine u gospodarenju otpadom stupila na snagu 1. studenog 2017. godine
- da je gradonačelnik Čehok u studenom 2017. godine izjavio: „većina gradova nije spremna za njenu provedbu, a ja mogu reći da je Varaždin spreman.“ Uz to je istaknuo da „ako bude povećanja cijene, to neće biti drastično.“
- da se u Varaždinu novi sustav odvoza smeća uveo početkom srpnja 2018. godine i da je izazvao veliko nezadovoljstvo građana jer su računi drastično poskupjeli (od 30 do preko 100 posto) i jedni su od najvećih u državi, a Grad nije osigurao uvjete niti dovoljnu edukaciju za njegovo uvođenje (posljedica toga su bile ružne slike prepunih kontejnera i smeća na svakom koraku, te nepodnošljivog smrada)
- da Čistoća osim u Varaždinu uslugu prikupljanja i odvoza otpada vrši u 14 jedinica lokalne samouprave pri čemu je cijena za korisnike u npr. kućama s komposterom u svim jedinicama lokalne samouprave (JLS) niža nego u Varaždinu
- da su Čistoća i ivanečki Ivkom jedina dva komunalna poduzeća u RH koja korisnicima na javnu uslugu prikupljanja MKO naplaćuju PDV po stopi od 25% umjesto snižene stope od 13%. Drugim riječima, iako skoro svi građani u Republici Hrvatskoj plaćaju PDV po stopi od 13%, Varaždinci plaćaju 12% više jer Čistoća tvrdi da svi ostali obračunavaju porez pogrešno
- da iako Čistoća i gradska vlast uvjeravaju varaždinsku javnost da svi ostali rade krivo, istovremeno Čistoća (neuspješno) od Porezne uprave traži povrat poreza na ime razlike zbog pogrešnog obračuna PDV-a od 25% umjesto 13% ili ukupno 1.331.389,63 kn(!). Nagradno pitanje: **smatrate li da će Čistoća, ako dobije povrat preplaćenog poreza od Porezne uprave, vratiti taj (naš) novac nama korisnicima ili će ga ostaviti na svojem računu?**

Demistifikacija naplate i sustava prikupljanja i odvoza otpada u Varaždinu

Cijene koje korisnici plaćaju za usluge prikupljanja i odvoza otpada od 1.7.2018. godine predložila je Čistoća, a suglasnost je dao gradonačelnik. Gradonačelnik je prije davanja suglasnosti na Čistoćin cjenik bio dužan provjeriti: (1) da je cjenik u skladu s propisima; (2) da predložene cijene djeluju poticajno na korisnike da odvajaju otpad. Je li to učinio? Nama se čini da nije. Procijenite sami...

JE LI CJENIK U SKLADU S PROPISIMA?

Uredba jasno govori da se **odvoz plastike i papira krajnjim korisnicima ne smije naplaćivati!** Međutim, u Varaždinu se odvoz (pa čak i potencijalni odvoz!) papira i plastike naplaćuje baš kao i svaki drugi odvoz. Konkretno, u kućama je odvoz plastike i papira 7,33 kn po odvozu (odnosno - mjesečno svaka kuća u Varaždinu plati 4*7,33 kn=29,32 kn + PDV!).

JE LI CJENIK POTICAJAN?

Kako može biti poticajan cjenik kod kojeg je **skoro 90% cijene obavezni mjesečni paušal?** Zamislite, na primjer, da domaćinstvo koje ni danju ni noću ne gasi svjetla struju plaća 15 kuna više od domaćinstva koje živi u mraku!? Ili da domaćinstvo koje bez prestanka vodom iz vodovoda zalijeva travnjak, pere aute i tri puta svaki dan puni kadu, za vodu plati 15 kn više od onog u kojem slavina nije ni jednom odvrnuta!? Osim toga, iako se dio cijene odvoza miješanog komunalnog otpada (MKO) uistinu naplaćuje tek kod realizacije usluge i zavisi od količine predanog otpada, svaki korisnik u cijeni mjesečnog paušala plaća i odvoz MKO. Tako svaka kuća za odvoz MKO mjesečno plaća 14,66 kn + PDV. **Gdje je tu poticanje korisnika na odvajanje otpada?**

Za kraj, jedno hvala!

Poštovani sugrađani, na kraju se želimo zahvaliti što ste odvojili svoje vrijeme i pročitali naš bilten. Zahvaljujemo i onima koji prate naše aktivnosti preko FB grupe Varaždinsko smeće - Građanska inicijativa, koji su komentirali i davali svoje prijedloge bilo u izravnoj komunikaciji, bilo preko Facebook-a, a najviše zahvaljujemo svima vama koji ste sudjelovali na prosvjedima i drugim aktivnostima koje smo organizirali. Jedino zajedno možemo donijeti pozitivne promjene u naš grad, osigurati transparentnost rada gradskih institucija i spriječiti korupciju te potaknuti gradsku vlast da počne rješavati nagomilane probleme na odgovoran i (ekološki i financijski) održiv način. Vjerujemo da će vam idući broj biltena biti posebno interesantan jer ćemo u njemu govoriti o problemu varaždinskih bala. Uz veliku zahvalu i poštovanje, vaša građanska inicijativa, „Varaždinsko smeće“, a uskoro i udruga „Varaždin bez smeća“.